

BANKA
SLOVENIJE

EVROSISTEM

**Storitvena
menjava s tujino
po značilnostih
podjetij v letu
2023**

Prva objava

September 2024

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij v letu 2023, prva objava

Leto: 2024

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja: <https://www.bsi.si/publikacije/statisticna-porocila/storitvena-menjava-s-tujino-po-znacilnostih-podjetij>

Uporaba ter objava podatkov in delov besedila sta dovoljeni le z navedbo vira.

© Banka Slovenije

ISSN 3023-9575

This publication is also available in English.

Kazalo

Uvod	4
1 Storitvena menjava Slovenije s tujino	4
2 Členitev glede na velikost podjetij ter vrsto storitev in področje dejavnosti	5
3 Členitev glede na nadzor ter vrsto storitev in področje dejavnosti	8
4 Metodološke reference	10

Uvod

Statistični podatki o trgovanju s storitvami s tujino po značilnostih podjetij (v nadaljnjem besedilu STEC) zagotavljajo vpogled v vključenost različnih subjektov, razvrščenih po velikosti, tipu lastništva ali dejavnosti v mednarodno trgovino s storitvami.

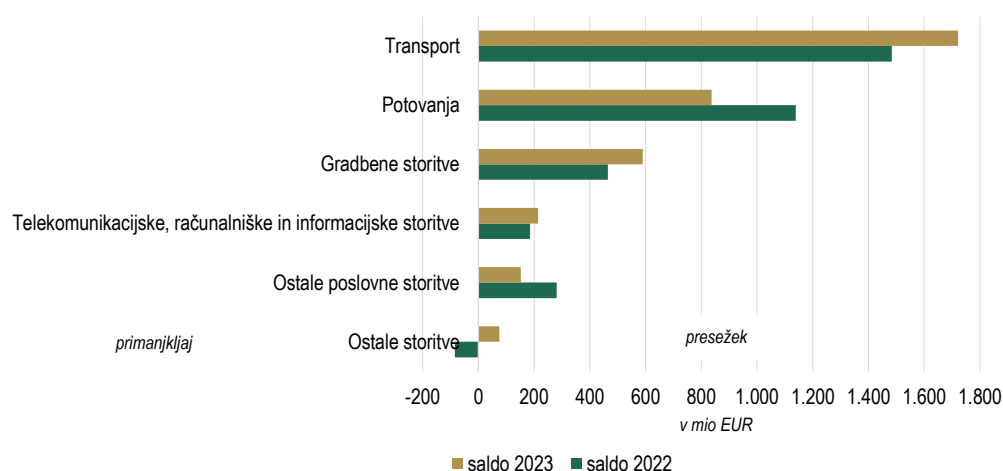
Vir podatkov je storitvena menjava s tujino, ki je zajeta v tekočem delu plačilne bilance Slovenije. Podatki so na mikro ravni povezani s statističnim registrom, iz katerega se zajemajo velikostni razred, dejavnost in tip lastništva. Informacija je pripravljena na letni ravni. Podatki STEC zajemajo vse vrste storitev, vendar pa vseh zaradi njihove posebne narave ni mogoče razčleniti glede na velikost podjetja, tip nadzora in dejavnost. Te omejitve zadevajo potovanja, dele oplemenitenja, finančne storitve in državne storitve.

Serijski podatki Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij je dostopna tudi na spletni strani Banke Slovenije pod rubriko Podatkovne serije Banke Slovenije (bsi.si): PxWeb – Select table.

1 Storitvena menjava Slovenije s tujino

Leta 2023 je storitvena menjava Slovenije s tujino dosegla 3,6 mrd EUR presežka, kar je za 3,5 % več kot leto prej. Izvoz storitev je znašal 11,9 mrd EUR (6 % več kot leta 2022), uvoz pa 8,3 mrd EUR (7 % več kot leta 2022). K presežku so v letu 2023 največ, skoraj polovico, prispevale **transportne storitve** (1,7 mrd EUR), kar je za 0,2 mrd EUR več kot v letu 2022. Sledile so **storitve potovanj**, ki so v letu 2023 k presežku prispevale slabo četrtno oziroma 0,8 mrd EUR (0,3 mrd EUR manj kot v letu 2022), **gradbene storitve** pa so ustvarile 0,6 mrd EUR presežka (0,1 mrd EUR več kot v letu 2022).

Graf 1: Saldo posameznih vrst storitev v letih 2022 in 2023

Vir: Banka Slovenije

Dobre tri petine celotnega izvoza ter uvoza je možno pripisati posamičnim poslovnim subjektom. Ta del podatkov se lahko razčleni tudi glede na velikost, lastništvo in dejavnost. Preostali del podatkov so ocene in modeli, kjer ni možno pripisati bodisi tipa lastništva, velikosti ali dejavnosti. Ocene in modeli se uporabljajo za vse vrste storitev, v celoti pa se uporabljajo za storitve potovanj, ki so v prikazu storitev glede na velikost, lastništvo in dejavnost nerazporejene.

Tabela 1: Prikaz storitvene menjave glede na povezljivost vira s posamičnimi poslovnimi subjekti v letu 2023

v mio EUR	Izvoz	Uvoz	Saldo
Neposredno povezljivi podatki s posamičnimi poslovnimi subjekti	7.406	5.197	2.208
Gradbene storitve	748	251	497
Nadomestila za uporabo intelektualne lastnine	140	241	-101
Ostale poslovne storitve	2.073	1.998	75
Ostale storitve	857	694	163
Potovanja	0	0	0
Telekomunikacijske, računalniške in informacijske storitve	859	683	176
Transport	2.729	1.331	1.398
Modeli in ocene	4.500	3.119	1.380
Gradbene storitve	120	27	93
Nadomestila za uporabo intelektualne lastnine	22	24	-1
Ostale poslovne storitve	288	212	77
Ostale storitve	80	66	14
Potovanja	3.271	2.434	837
Telekomunikacijske, računalniške in informacijske storitve	137	99	38
Transport	580	257	323
Skupna vsota	11.906	8.317	3.589

Vir: Banka Slovenije

2 Členitev glede na velikost podjetij ter vrsto storitev in področje dejavnosti

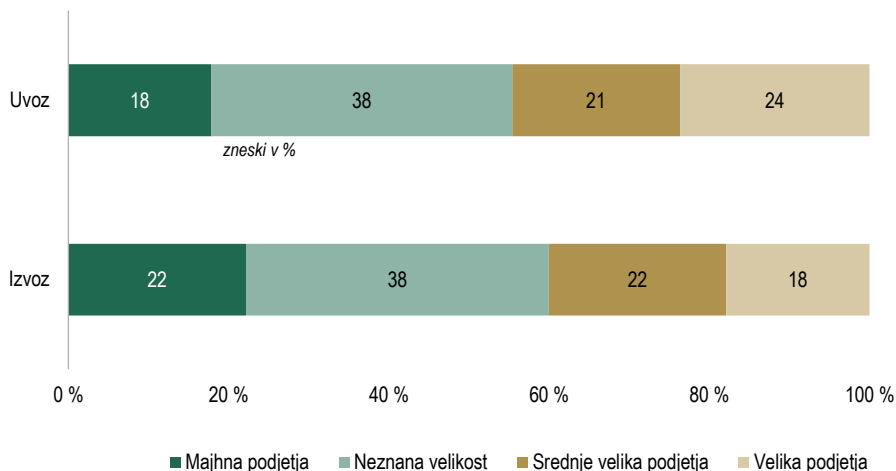
V letu 2023 so **velika podjetja**, z vsaj 250 zaposlenimi, **prispevala 0,2 mrd EUR oziroma 5 % k presežku storitvene menjave s tujino**. Izvozila so 18 %, uvozila pa 24 % vseh storitev s tujino, od tega največ ostalih poslovnih storitev.

Srednja podjetja, ki zaposlujejo med 50 in 250 delavcev, so v letu 2023 **prispevala 0,9 mrd EUR oziroma 25 % k presežku storitvene menjave s tujino**. Tovrstna podjetja so prispevala 22 % izvoza in 21 % uvoza vseh storitev. Pri tem je bilo izvoženih največ transportnih storitev, uvoženih pa je bilo največ ostalih poslovnih storitev.

Majhna podjetja, z največ 50 delavcev, so v letu 2023 **dosegla 1,2 mrd EUR oziroma 32 % celotnega presežka storitvene menjave**, pri čemer je bilo 22 % izvoza ter 18 % uvoza vseh storitev s tujino. Pri tej skupini podjetij so prevladovala transportne storitve.

Storitve, ki so zajete prek modelov in ocen, so pripisane **neznani velikosti podjetij**. Saldo storitvene menjave tovrstnih podjetij je **predstavljal 1,4 mrd EUR oziroma 38 % presežka**. Največ presežka v tej skupini pripada storitvam potovanj (61 % oziroma 0,8 mrd EUR).

Graf 2: Storitvena menjava glede na velikost podjetij v letu 2023

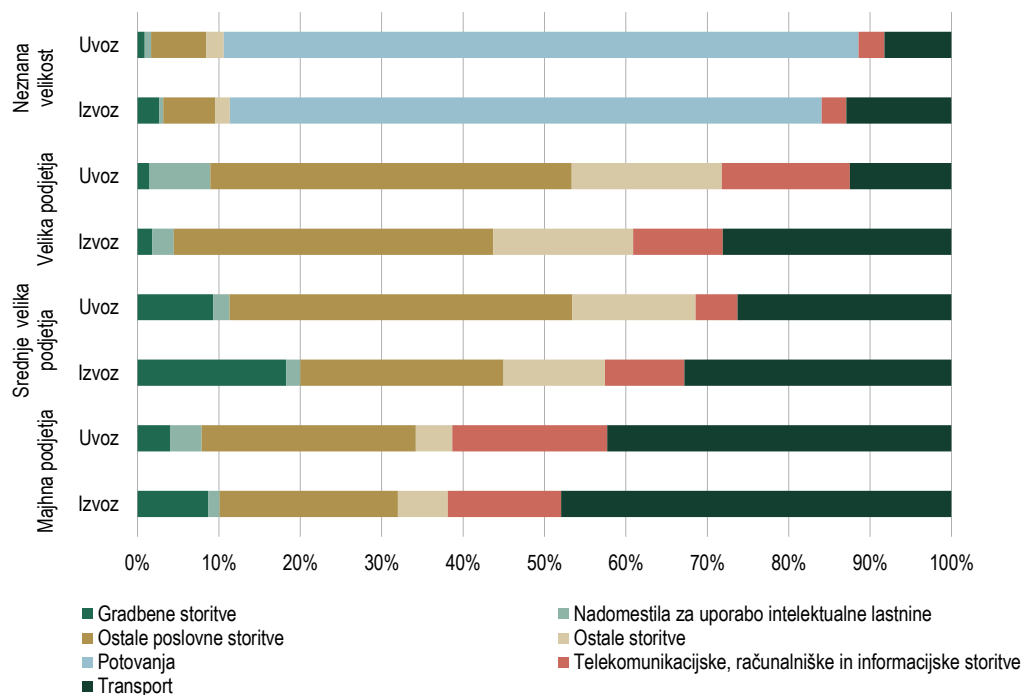

Vir: Banka Slovenije

V velikostnem razredu **velikih podjetij** izstopajo **podjetja iz predelovalnih dejavnosti**, ki so v letu 2023 ustvarila slabo polovico izvoza in uvoza vseh storitev. Izvoz storitev velikih podjetij iz predelovalnih dejavnosti se je v letu 2023 zmanjšal za 11 % glede na predhodno leto, uvoz pa povečal za 6 %.

V velikostnem razredu **srednjih podjetij** so v letu 2023 največ izvoznih in uvoznih tokov ustvarila **podjetja iz dejavnosti prometa in skladiščenja**, pri čemer so se storitve zmanjšale na izvozni strani za 3 % in na uvozni za 18 % glede na leto 2022.

Graf 3: Storitvena menjava glede na velikost in vrsto storitev v letu 2023

Vir: Banka Slovenije

V velikostnem razredu **majhnih podjetij** se v letu 2023 slaba polovica celotnega izvoza storitev in dobra tretjina celotnega uvoza storitev teh podjetij nanaša na **podjetja iz dejavnosti prometa in skladiščenja**. Izvoz storitev majhnih podjetij iz dejavnosti prometa in skladiščenja se je v letu 2023 zmanjšal za 4 % glede na predhodno leto, uvoz pa za 22 %.

Znotraj vseh kategorij velikosti so v letu 2023 nižje ravni transportnih storitev na področju prometa in skladiščenja glede na leto prej. Večinoma gre za upad blagovnega transporta v povezavi z upadom blagovne menjave.

Storitve, ki so zajete prek modelov in ocen, so pripisane neznani velikosti podjetij. Modeli in ocene se uporabljajo za vse vrste storitev, storitve potovanj pa so v celoti zajete le v to kategorijo velikosti podjetij.

Tabela 2: **Storitvena menjava glede na velikost in področja dejavnosti podjetij v letih 2022 in 2023**

	2022					2023				
	Izvoz		Uvoz		Saldo	Izvoz		Uvoz		Saldo
	v mio EUR	%	v mio EUR	%	v mio EUR	v mio EUR	%	v mio EUR	%	v mio EUR
Neznana velikost (ocene in modeli)	4.121	37 %	2.586	33 %	1.535	4.500	38 %	3.121	38 %	1.378
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	140	3 %	68	3 %	73	162	4 %	72	2 %	90
Nerazporejeno	3.018	73 %	1.934	75 %	1.084	3.338	74 %	2.523	81 %	815
Ostala področja	176	4 %	145	6 %	32	195	4 %	153	5 %	42
Predelovalne dejavnosti	173	4 %	135	5 %	38	172	4 %	138	4 %	34
Promet in skladiščenje	530	13 %	251	10 %	279	535	12 %	179	6 %	356
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	83	2 %	53	2 %	30	99	2 %	58	2 %	41
Majhna podjetja	2.409	21 %	1.557	20 %	852	2.641	22 %	1.486	18 %	1.155
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	386	16 %	293	19 %	93	423	16 %	321	22 %	102
Ostala področja	358	15 %	375	24 %	-16	421	16 %	437	29 %	-16
Predelovalne dejavnosti	178	7 %	129	8 %	49	324	12 %	100	7 %	224
Promet in skladiščenje	1.272	53 %	667	43 %	605	1.223	46 %	519	35 %	703
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	215	9 %	94	6 %	121	250	9 %	109	7 %	142
Srednja podjetja	2.439	22 %	1.664	21 %	775	2.631	22 %	1.740	21 %	891
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	290	12 %	82	5 %	208	331	13 %	89	5 %	241
Ostala področja	497	20 %	527	32 %	-30	592	23 %	623	36 %	-30
Predelovalne dejavnosti	369	15 %	255	15 %	114	398	15 %	268	15 %	130
Promet in skladiščenje	944	39 %	433	26 %	511	918	35 %	356	20 %	561
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	340	14 %	368	22 %	-28	393	15 %	404	23 %	-11
Velika podjetja	2.250	20 %	1.944	25 %	306	2.134	18 %	1.969	24 %	165
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	261	12 %	280	14 %	-19	269	13 %	252	13 %	17
Ostala področja	613	27 %	666	34 %	-53	590	28 %	680	35 %	-91
Predelovalne dejavnosti	980	44 %	893	46 %	87	870	41 %	942	48 %	-72
Promet in skladiščenje	389	17 %	99	5 %	290	399	19 %	81	4 %	318
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	7	0 %	5	0 %	2	6	0 %	13	1 %	-7
Skupna vsota	11.219	100 %	7.750	100 %	3.469	11.906	100 %	8.317	100 %	3.589

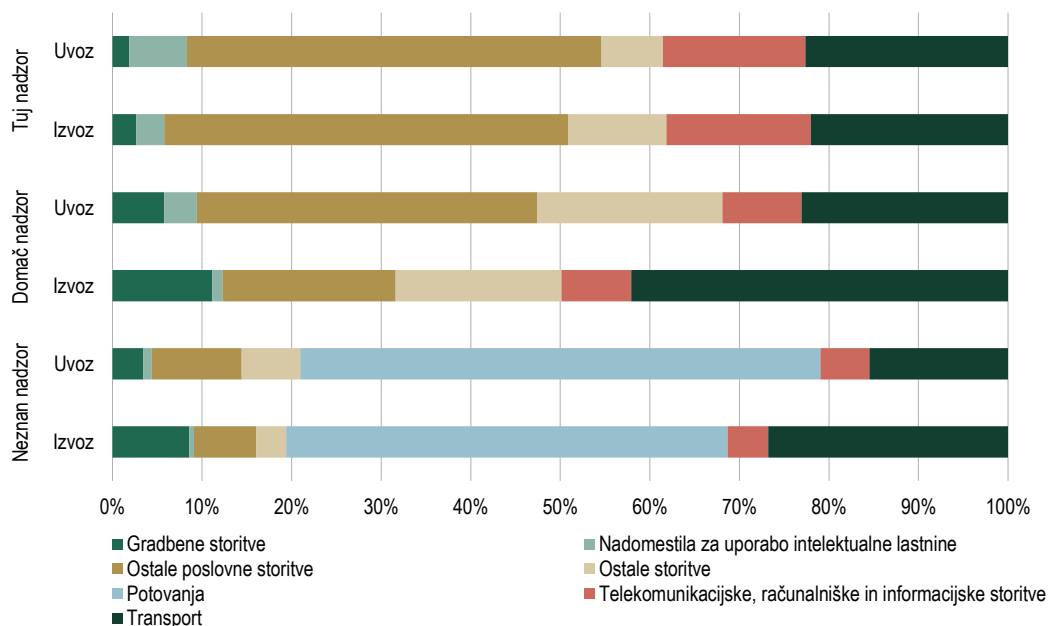
Vir: Banka Slovenije

3 Členitev glede na nadzor ter vrsto storitev in področje dejavnosti

Družbe pod tujim nadzorom so opravile bistveno več izvoza in uvoza storitev v primerjavi z družbami pod domačim nadzorom. Tako so družbe pod tujim nadzorom v letu 2023 opravile 30 % celotne storitvene menjave s tujino (izvoz in uvoz), delež družb pod domačim nadzorom pa je bil skoraj polovico nižji (16 %). **Pri več kot polovici (54 %) storitvene menjave s tujino vrste nadzora ni možno opredeliti, saj viri podatkov tega ne omogočajo.** Dobro polovico neopredeljenega dela storitvene izmenjave s tujino predstavljajo potovanja, dobro petino še transport, ki tako skupaj prispevata večino v 2,4 mrd EUR visokem presežku storitvene menjave neopredeljenega dela.

Družbe **pod tujim nadzorom** so v letu 2023 **izkazovale presežek storitvene menjave v znesku 0,7 mrd EUR, kar je 0,2 mrd EUR več kot leto prej.** V letu 2023 so opravile približno tretjino izvoza in uvoza vseh storitev s tujino. Največ njihovih bruto storitvenih tokov (46 %) so predstavljale ostale poslovne storitve, z dobro petino bruto tokov so sledile transportne storitve. Med družbami pod tujim nadzorom so glede na področje dejavnosti, ki ga opravljajo, največ izvozile družbe iz predelovalnih dejavnosti (34 %), ki so hkrati uvozile 29 % storitev.

Graf 4: **Storitvena menjava glede na nadzor v letu 2023**

Vir: Banka Slovenije

Družbe **pod domačim nadzorom** so v letu 2023 **izkazovale 0,4 mrd EUR presežka, kar je za 68 mio EUR več kot leto prej.** V letu 2023 so te družbe izvozile 16 % ter uvozile 18 % vseh storitev s tujino. Pri izvozu je bilo največ transportnih storitev (42 %), pri uvozu pa ostalih poslovnih storitev (38 %). Med družbami v domačem lastništvu so glede na področje dejavnosti, ki ga opravljajo, pri izvozu izstopale družbe iz dejavnosti prometa in skladiščenja, ki so izvozile dobro tretjino vseh storitev, medtem ko so pri uvozu izstopale družbe iz predelovalnih dejavnosti s 30-odstotnim deležem uvoza storitev tovrstnih družb.

Tabela 3: Storitvena menjava glede na nadzor in področja dejavnosti podjetij v letih 2022 in 2023

	2022						2023					
	Izvoz		Uvoz		Saldo	Izvoz		Uvoz		Saldo		
	v mio EUR		v mio EUR		v mio EUR	v mio EUR		v mio EUR		v mio EUR		
Domač nadzor	1.887	17 %	1.550	20 %	338	1.858	16 %	1.457	18 %	400		
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	185	10 %	154	10 %	31	194	10 %	143	10 %	51		
Ostala področja dejavnosti	844	45 %	692	45 %	152	850	46 %	722	50 %	128		
Predelovalne dejavnosti	175	9 %	482	31 %	-307	189	10 %	438	30 %	-249		
Promet in skladiščenje	683	36 %	222	14 %	462	625	34 %	155	11 %	470		
	3.209	29 %	2.692	35 %	517	3.410	29 %	2.667	32 %	743		
Tuj nadzor												
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	588	18 %	405	15 %	183	635	19 %	396	15 %	239		
Ostala področja dejavnosti	720	22 %	939	35 %	-219	852	25 %	1.029	39 %	-177		
Predelovalne dejavnosti	1.123	35 %	695	26 %	429	1.172	34 %	770	29 %	402		
Promet in skladiščenje	777	24 %	653	24 %	124	751	22 %	472	18 %	279		
	6.123	55 %	3.509	45 %	2.614	6.638	56 %	4.193	50 %	2.445		
Neznani nadzor												
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	304	5 %	163	5 %	140	355	5 %	195	5 %	160		
Ostala področja dejavnosti	725	12 %	600	17 %	125	844	13 %	726	17 %	118		
Predelovalne dejavnosti	402	7 %	236	7 %	166	402	6 %	240	6 %	162		
Promet in skladiščenje	1.674	27 %	576	16 %	1.098	1.698	26 %	508	12 %	1.190		
Nerazporejeno	3.018	49 %	1.934	55 %	1.084	3.338	50 %	2.523	60 %	815		
	11.219	100 %	7.750	100 %	3.469	11.906	100 %	8.317	100 %	3.589		
Skupna vsota												

Vir: Banka Slovenije

Storitvena menjava s tujino, kjer tipa nadzora ni možno opredeliti, je v letu 2023 dosegla 2,4 mrd presežka, kar je za 0,2 mrd EUR manj kot leto prej. Opazneje (za 5 odstotnih točk) se je leta 2023 glede na leto 2022 povečal delež odlivnih bruto tokov, kategoriziranih kot neznani nadzor, kjer gre večinoma za vpliv storitev potovanja, ki so v celoti razvrščene med neopredeljeni del storitvene menjave s tujino.

Znotraj prav vseh kategorij nadzora in velikosti so v letu 2023 opazne tudi nižje ravni transportnih storitev na področju prometa in skladiščenja glede na leto prej. Večinoma gre za upad blagovnega transporta v povezavi z upadom blagovne menjave.

Metodološki okvir, ki se uporablja pri sestavljanju statistike STEC, je določen v [Izvedbeni uredbi Komisije \(EU\) 2020/1197](#). Metodologija je usklajena tudi s šesto izdajo Priročnika za izdelavo plačilne bilance, ki ga je izdal Mednarodni denarni sklad ([Balance of Payments and International Investment Position Manual, IMF, 2009](#)). Tematiko pokrivata tudi Priročnik o statistiki mednarodne trgovine s storitvami 2010 ([Manual on Statistics of International Trade in Services 2010](#)) ter [Compilers Guide for statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics 2017](#), ki sta ju izdala Eurostat in OECD.

Storitve so prikazane po naslednjih značilnostih subjektov/podjetij:

- velikost glede na število zaposlenih in samozaposlenih:
 - majhna (od 0 do 49 zaposlenih),
 - srednja (od 50 do 249 zaposlenih),
 - velika (250 ali več zaposlenih),
 - neznana velikost,
- tip lastništva/nadzora:
 - domač nadzor,
 - tuj nadzor,
 - neznan nadzor,
- dejavnost glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti 2008.